

**PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTAS
PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

TVIRTINU
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamento prie VRM direktorius

Kęstutis Lukošius

2018-08-23

VEIKLOS SRITIES VERTINIMO APRAŠYMAS NR. 6-338

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo ir departamento veiklos sričių korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo komisija

Analizuotas laikotarpis: 2017 III ketvirtis – 2018 III ketvirtis

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo ir departamento veiklos sričių korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo komisija (toliau – komisija), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, Korupcijos prevencijos ir kontrolės Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente prie Vidaus reikalų ministerijos ir jam pavaldžiose įstaigose vykdymo tvarkos aprašu ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo ir departamento veiklos sričių korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo komisijos nuostatais, 2018 metų III ketvirtį atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Valstybinėje priešgaisrinėje gelbėjimo tarnyboje (toliau – VPGT) atliekamų viešųjų pirkimų planavimo, iniciavimo, vykdymo, sutarčių sudarymo, nupirktų prekių bei atliktų darbų įtraukimo į apskaitą reglamentavimo srityje.

**1. ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ
IR PRIEŽASTYS, DIDINANČIOS KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO RIZIKOS LYGI**

Nagrinėjamu laikotarpiu, vykdant 2017 m. gegužės 25 d. vidaus reikalų ministro nurodymą Nr. 1VPR-16 Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – departamentas) buvo vertinami atliktų viešųjų pirkimų dokumentai.

2017 metais įvertintos viešojo pirkimo procedūros dėl 10 automobilinių platformų kopėčių nuomos, Bendrojo pagalbos centro informacinės sistemos mobiliosios programėlės sukūrimo viešojo pirkimo komisijos bei 112 programėlės ir jos sąsajos su Bendrojo pagalbos centro informacine sistema viešojo pirkimo komisijos veikla, 40 dozės galios matuoklių pirkimo dokumentai. Pagal įvertintus 3 viešųjų pirkimų dokumentus buvo pradėti du tarnybiniai patikrinimai, kurių metu nustatyta, kad pirkimų procedūros vykdomos nesilaikant teisės aktų reikalavimų: nesant pirkimo iniciatoriaus, nekontroliuota, ar pristatytos prekės atitinka techninės

specifikacijos reikalavimus, nekontroliuotas pasirašytų sutarčių vykdymas, netinkamai vykdyta viešųjų pirkimų atlikimo kontrolė, pirkimo dokumentuose pateikiama klaidinanti ar netiksli informacija, tinkamai nevertinami įmonių pateikti dokumentai.

2018 metais įvertintos viešojo pirkimo procedūros, siekiant įsigyti štabo konteinerį, tarnybinį lengvąjį automobilį, valtį, šilumą atspindinčius ir cheminės apsaugos kostiumus. Dėl visų šių pirkimų procedūrų buvo atlikti tarnybiniai patikrinimai, kurių metu nustatyta, kad pirkimų procedūros vykdomos nesilaikant teisės aktų reikalavimų: pirkimai atlikti jų neįtraukiant į pirkimų planą, pirkimams atlikti pateikiami netinkamai parengti ir nesuderinti dokumentai, nevykdyta viešųjų pirkimų kontrolė.

Įvertinus surinktą informaciją matyti, kad pažeidimai nustatyti visose viešojo pirkimo stadijose ir veiksmuose, atliktuose po viešųjų pirkimų procedūrų atlikimo.

Vertinant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymui pateiktą informaciją, susijusią su viešųjų pirkimų reglamentavimu VPGT, darytina išvada, kad nagrinėjama sritis atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje numatytiems trimis kriterijams:

1. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas – viešųjų pirkimų procedūrų atlikimui būtina nuolatinė kontrolė. Šią funkciją atlieka atitinkami VPGT įstaigų administracijos padalinių darbuotojai ar skyriai.

2. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti – išanalizavus komisijai klausimynuose pateiktą informaciją bei papildomai surinktą medžiagą, darytina išvada, kad VPGT priimtuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose viešųjų pirkimų atlikimo procedūras, ne visuomet aiškiai ir konkrečiai reglamentuotos šios srities kontrolę vykdančių darbuotojų funkcijos, atsakomybė ir atskaitomybė.

3. Daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo – VPGT įstaigos turi teisę asmeniškai priimti sprendimus, susijusius su viešųjų pirkimų procedūrų atlikimu ir kontrole.

Tikslas:

Nustatyti VPGT atliekamų viešųjų pirkimų procedūras reglamentuojančių teisės aktų spragas ir netikslumus, galinčius sudaryti prielaidas korupcijai atsirasti, taip pat parengti bei įgyvendinti korupcijos prevencijos priemones šių veiklos sričių vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar pašalinti.

Uždaviniai:

1. Nustatyti, ar VPGT priimtuose teisės aktuose pakankamai reglamentuotos viešųjų pirkimų atlikimo procedūros.

2. Išanalizuoti ir nustatyti antikorpuciniu požiūriu ydingą viešųjų pirkimų reglamentavimą.

3. Parengti pasiūlymus ir priemones nustatytiems trūkumams pašalinti.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė.

2. Interviu metodas (atitinkamas procedūras vykdančiams darbuotojams pateikti klausimai).

3. Viešai prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas.

4. Viešųjų pirkimų vertinimo ir atliktų tarnybinių patikrinimų dokumentai.

2. TEISĖS AKTŲ VERTINIMO METU NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTE PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

Pirminei informacijai apie viešųjų pirkimų procedūrų atlikimą gauti komisija parengė klausimynus ir išsiuntė juos užpildyti pagal kompetenciją atitinkamas funkcijas atliekantiems darbuotojams (skyriams) – departamento Viešųjų pirkimų skyriui, departamento Teisės ir personalo skyriui, departamento Finansų skyriui ir Specialiajai priešgaisrinei gelbėjimo valdybai.

Viešųjų pirkimų planavimas

Viešųjų pirkimų planavimo procedūros reglamentuotos Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo, atlikimo, kontrolės ir atskaitomybės tvarkos aprašo (toliau – PAGD pirkimų kontrolės aprašas), patvirtinto departamento direktoriaus 2017 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. 1-234, II skyriuje. Šio skyriaus 18 punkte nurodoma, kad „prekių paslaugų ir darbų pirkimų planas nekeičiamas, jeigu dėl nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti pirkimų plane nenurodytą pirkimą arba kai konkretaus pirkimo metu keičiasi informacija, kuri apie šį pirkimą nurodyta Prekių, paslaugų ar darbų pirkimų plane“, tačiau PAGD pirkimų kontrolės aprašo 9 punkte nurodoma, kad „...pirkimai gali būti neplanuoti (atliekami iki prekių, paslaugų ir darbų pirkimų plano patvirtinimo) ir planuoti (atliekami jau patvirtinus pirkimų planą... jeigu tokie pirkiniai buvo atlikti arba atliekami, nors pirkimų plane nebuvo numatyti, planas turi būti patikslinamas“, o 34 punkte nurodoma, kad „jeigu dėl nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti Prekių, paslaugų ir darbų pirkimų plane nenumatytą viešąjį pirkimą.... departamentas ar jam pavaldi įstaiga privalo įtraukti tokius viešuosius pirkimus į savo einamųjų metų Prekių, paslaugų ir darbų pirkimų planą, nesvarbu, kad viešojo pirkimo procedūros buvo pradėtos iki Prekių, paslaugų ir darbų pirkimų plano patikslinimo“. **Komisija mano, kad tos pačios procedūros aprašymas trijuose punktuose yra perteklinis. Svarbu yra tai, kad jis aprašomas skirtingai ir prieštarauja vienas kitam, o tai sudaro sąlygas savaip interpretuoti teisės aktą ir netinkamai pasinaudoti suteiktais įgaliojimais. Atliekant viešųjų pirkimų procedūras, būtina griežtai laikytis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų, nustatančių viešųjų pirkimų planavimo procedūras, todėl pirmiau minėtų punktų formuluotės turi būti taisomos.**

Viešųjų pirkimų inicijavimas ir atlikimas

PAGD pirkimų kontrolės aprašo III skyrius reglamentuoja viešųjų pirkimų organizavimą ir atlikimą, o V skyrius – viešųjų pirkimų vykdymą. Šiuose skyriuose aprašomos viešųjų pirkimų procedūros iki pirkimo sutarties pasirašymo. **Žodžiai atlikimas ir vykdymas nagrinėjamu atveju vertintini kaip sinonimai, todėl procedūros, nurodomos III ir V skyriuose turėtų būti aprašytos viename skyriuje. Komisijos nuomone, skyrių pavadinimų formuluotės yra klaidinančios ir turi būti keičiamos.**

PAGD pirkimų kontrolės aprašo 27 punkte teigiama, kad „Pirkimų komisijos posėdžiai turi būti įrašinėjami“, tačiau jau departamento direktoriaus 2017 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1-474, 1.3. papunkčiu 27 punkto formuluotė buvo pakeista į „Pirkimų komisijos posėdžiai gali būti įrašinėjami“. **Komisija mano, kad tokie 27 punkto pakeitimai sudaro sąlygas netinkamai vykdyti viešųjų pirkimų tvarką reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, bei užkerta kelią vykdyti paskesniąją viešųjų pirkimų procedūrų kontrolę, todėl aptariamo punkto formuluotė privalo būti keičiama.**

PAGD pirkimų kontrolės aprašo 46 punkte teigiama, kad „pirkimų organizatorius atlikdamas mažos vertės pirkimą iki 10000 Eur. (be PVM), pirkimų dokumentų rengti neprivalo, tačiau visais atvejais... turi būti rengiama sutartis raštu kai pirkimo vertė yra daugiau kaip 3000 Eur (be PVM)“. **Komisija mano, kad tokia 46 punkto formuluotė suteikia pirkimų organizatoriui atlikinėti pirkimus nesivadovaujant Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintų principų (lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo, skaidrumo). Tokiu būdu, atliekant pirkimus, sudaromos sąlygos sumažinti konkurenciją nepagrįstai sudarant palankesnes ar nepalankesnes sąlygas tam tikriems tiekėjams.**

PAGD pirkimų kontrolės aprašo 49 punkte teigiama, kad „pirkimų organizatorius ar pirkimo komisija rengdami pirkimo dokumentus...gali pareikalauti pirkimo dokumentuose, kad pasiūlymų galiojimas būtų užtikrintas...Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatytais prievolių įvykdymo užtikrinimo būdais“. **Komisija mano, kad 46 punkto formuluotė būtina keisti, nurodant minimalią pirkimo vertę, kuriai esant iš įmonių privalomai būtų reikalaujama**

prievolių įvykdymo užtikrinimo. Tokiu būdu bus tinkamai užtikrintas departamento interesų įgyvendinimas.

PAGD pirkimų kontrolės aprašo 52 punkte teigiama, kad „...*pirkimų komisijos ar pirkimų organizatoriaus pavedimas atlikti tiekėjų pasiūlymų vertinimą jos nustatytais terminais yra privalomas*“. **Komisija mano, kad 52 punkto formuluotė būtina keisti nes nei pirkimo iniciatorius, nei pirkimo komisija neturi teisės kitiems įstaigos darbuotojams duoti pavedimų. Tai turėtų daryti tos įstaigos, į kurią kreipiasi pagalbos komisija ar iniciatorius, vadovas.**

PAGD pirkimų kontrolės aprašo 55 punkte teigiama, kad „*atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką, sudėtingumą ir kitas objektyvias aplinkybes, pirkimo komisija ar pirkimų organizatorius Tvarkos aprašo 52 punkte nustatytą tiekėjų pasiūlymų vertinimo terminą gali pratęsti 30 dienų laikotarpiui*“. **Komisija mano, kad 55 punkto formuluotė būtina keisti, nes PAGD pirkimų kontrolės aprašo 2 priede pateiktame prašymo organizuoti ir atlikti pirkimą formos pavyzdyje, 8 eilutėje nurodoma „*sutarties trukmė su galimais pratęsimais, prekių pristatymo trukmė ir kita, ko reikia pirkimo procedūroms organizuoti*“. Iš to darytina išvada, kad būtent pirkimo iniciatorius nustato terminus, kada turi būti nupirktos prekės, atlikti darbai ar suteiktos paslaugos, o įstaigos vadovas, vizuodamas pateiktą prašymą, pritaria jame esantiems teiginiams. Tokia punkto formuluotė sudaro sąlygas pirkimo komisijai ar organizatoriui neatsižvelgti į iniciatoriaus paraiškoje esantį įstaigos vadovo pavedimą, asmeniškai nustatinėti darbų atlikimo terminus. Pabrėžtina, kad pirkimo komisijos ir organizatoriaus įgaliojimų ribas labai išplečia punkto formuluotė „*ir kitas objektyvias aplinkybes*“, į kurią jie gali atsižvelgti priimdami sprendimus. Įvertinus visas aplinkybes darytina išvada, kad aptariamo punkto formuluotė yra netiksli ir klaidinanti, todėl turi būti keičiama.**

Viešųjų pirkimų procedūrų atlikimą departamente taip pat reglamentuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos finansų kontrolės taisyklės (toliau – Finansų kontrolės taisyklės), patvirtintos departamento direktoriaus 2017 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. 1-360. Finansų kontrolės taisyklių II skyrius reglamentuoja ūkinių operacijų inicijavimą, pirkimo iniciatorių vaidmenį ir dokumentų vizavimą. **Komisijos nuomone, PAGD pirkimų kontrolės aprašo ir Finansų kontrolės taisyklių nuostatos dubliuojasi, todėl gali klaidinti pagal jas procedūras vykdančius asmenis. Atsižvelgiant į tai, būtina atlikti atitinkamus pakeitimus, išvengiant tų pačių procedūrų aprašinėjimo skirtinguose teisės aktuose.**

Viešųjų pirkimų sutarties sudarymas

Viešųjų pirkimų sutarties pasirašymo tvarką reglamentuoja PAGD pirkimų kontrolės aprašo 56 punktas. Šiame punkte nurodomi konkretūs asmenys (skyriai), dalyvaujantys sutarties pasirašymo procedūrose ir nurodomi terminai, per kuriuos privalo būti atliktos procedūros.

Viešųjų pirkimų kontrolės vykdymas

PAGD pirkimų kontrolės aprašo VII skyrius nustato viešųjų pirkimų prevencinės kontrolės funkcijos vykdymą. Nurodoma, kad viešųjų pirkimų kontrolės procese dalyvauja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos viešųjų pirkimų prevencinės kontrolės komisija (toliau – prevencinės kontrolės komisija) ir departamento Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyrius. Prevencinės kontrolės komisija ir departamento Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyrius departamento Viešojo pirkimo komisijai ar Pirkimų organizatoriams teikia tik rekomendacinio pobūdžio išvadas.

PAGD pirkimų kontrolės aprašo 10 punktas nurodo, kad *Viešųjų pirkimų skyrius analizuoja ir vertina informaciją apie atliekamus viešuosius pirkimus departamentui pavaldžiose įstaigose, gali atlikti viešųjų pirkimų procedūrų patikrinimus bei vidaus kontrolę kiekvienais metais, teikia pasiūlymus dėl viešųjų pirkimų vykdymo.*

Finansų kontrolės taisyklių XI skyrius reglamentuoja prekių, paslaugų ar darbų sutarčių vykdymo kontrolės vykdymą, nurodomi asmenys (skyriai) privalantys atlikti kontrolės procedūras.

Komisijos nuomone, PAGD pirkimų kontrolės aprašo ir Finansų kontrolės taisyklių nuostatos dubliuojasi, todėl gali klaidinti pagal jas procedūras vykdančius asmenis. Atsižvelgiant į tai, būtina atlikti atitinkamus pakeitimus, išvengiant tų pačių procedūrų aprašinėjimo skirtinguose teisės aktuose.

Susipažinus su nagrinėjamu laikotarpiu atliktų tarnybinių patikrinimų dokumentais nustatyta, kad į Prevenčinės kontrolės komisijos sudėtį įtraukiami asmenys, dalyvaujantys viešųjų pirkimų komisijų darbe. Šiuo atveju pirkimą atliekantys asmenys vertina savo pačių atliekamą darbą. **Komisijos nuomone, toks kontrolės vykdymas yra netinkamas ir neobjektyvus, todėl turi būti keičiamas.**

Nupirktų prekių ir darbų priėmimas bei įtraukimas į apskaitą

Departamente ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo, trumpalaikio materialiojo, paslaugų ir darbų priėmimo procedūras reglamentuoja Prekių, paslaugų ir darbų priėmimo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente prie Vidaus reikalų ministerijos tvarkos aprašas (toliau – prekių priėmimo aprašas), patvirtintas departamento direktoriaus 2018 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. 1-23.

Prekių priėmimo aprašo 7 punkte nurodoma, kad „iš kitų įstaigų departamentui perduotas prekes priima ir perdavimo ir priėmimo dokumentus pasirašo asmuo, atsakingas už turtą. Jei priimamos sudėtingos specifikacijos prekės, asmens, atsakingo už turtą sprendimu į pagalbą gali būti pasitelkiami kiti departamento specialistai arba komisija“. **Komisijos nuomone, įstaigos vadovas, kurios atstovas priima prekes, turėtų nuspręsti, kokie žmonės papildomai dalyvaus priimant prekes, o ne atsakingas už turtą darbuotojas. Ši nuostata nepagrįstai išplečia šio asmens įgaliojimų ribas, todėl šio straipsnio formuluotė turi būti keičiama.**

Prekių priėmimo aprašo 9 punkte nurodoma, kad „departamentui atliktus darbus, sutikrinęs darbų kokybę, kiekius ir kainą, priima ir atliktų darbų aktą, kitus dokumentus, susijusius su atliktais darbais ir sąskaitą faktūrą ar PVM sąskaitą faktūrą pasirašo pirkimo iniciatorius arba departamento direktoriaus įsakymu įgalioti asmenys“. **Susipažinus su 7 ir 9 punktų formuluotėmis, nėra aišku, kas privalo paimti nupirktas prekes ar atliktus darbus – pirkimo iniciatorius, už turtą atsakingas asmuo, už turtą atsakingo asmens į pagalbą pasitelkti specialistai arba komisija, ar departamento direktoriaus įsakymu įgalioti asmenys. Komisijos nuomone, būtina taisyti pirmiau minėtų teisės aktų formuluotes, nes jos yra netikslios ir klaidinančios.**

Prekių priėmimo aprašo 12 punkte nurodoma, kad „pasirašytus perdavimo priėmimo aktus, atliktų darbų aktus, atitikties techninės specifikacijos reikalavimams patikrinimo aktus, sąskaitas faktūras ir PVM sąskaitas faktūras pirkimo iniciatoriai ar kiti atsakingi darbuotojai registruoja per vieną darbo dieną departamento dokumentų valdymo sistemoje ir tą pačią dieną perduoda Viešųjų pirkimų skyriui, kuris per vieną darbo dieną perduoda Finansų skyriui“. **Komisijos nuomone, nagrinėjamas punktas išplečia pirkimo iniciatoriaus funkcijas įpareigojant jį registruoti dokumentus departamento dokumentų valdymo sistemoje. Atkreiptinas dėmesys į dokumentų perdavimo procedūras tarp Viešųjų pirkimų skyriaus ir Finansų skyriaus. Komisijos nuomone, būtina supaprastinti aptariamas procedūras, išbraukiant nepriklausančias vykdyti iniciatoriui funkcijas.**

Prekių priėmimo aprašo 14 punkte nurodoma, kad „kai sąskaita faktūra ar PVM sąskaita faktūra gaunama per sistemą „E. sąskaita“, pirkimų iniciatorius arba departamento direktoriaus įsakymu įgalioti asmenys per vieną darbo dieną užpildo duomenis sistemoje „E. sąskaitą“. **Komisijai įvertinus visas iniciatoriui priskirtas funkcijas nėra aišku, kas kontroliuoja, ar visais atvejais užpildomi duomenys sistemoje „E. sąskaita“, ar visi iniciatoriai moka naudotis šia sistema, bei kodėl pirkimo iniciatoriui pavedama atlikti jiems nepriklausančias funkcijas. Ši nuostata turi būti taisoma.**

3. TEISĖS AKTŲ VERTINIMO METU NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTUI PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS PAVALDŽIOSE ĮSTAIGOSE

Vilniaus apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Vilniaus APGV).

Vilniaus APGV viršininko 2017 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. 1-181 patvirtintose Vilniaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklėse (toliau – Vilniaus APGV pirkimų taisyklės) nurodoma viešųjų pirkimų procedūrų atlikimo tvarka Vilniaus APGV. Tačiau to paties įsakymo 3 punkte teigiama, kad „*pavedu pirkimo organizatoriams atlikti Vilniaus apskrities PGV mažos vertės pirkimus, vadovaujantis Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“*. O Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 15 punkte nurodoma, kad „*pirkimų organizavimo tvarką perkančioji organizacija nustato vidaus dokumentuose“*. Nors Vilniaus APGV yra patvirtintos viešųjų pirkimų tvarką reglamentuojančios taisyklės, pirkimų organizatoriams nurodoma įstaigoje atliekant pirkimus vadovautis kitos įstaigos (Viešųjų pirkimų tarnybos) parengtu teisės aktu. Komisijos nuomone, toks reglamentavimas yra klaidinantis, todėl turi būti taisomas.

Vilniaus APGV pirkimų taisyklių 63 punkte aprašomos pirkimo sutarties nutraukimo procedūros nurodant, kad gavus Viešųjų pirkimų tarnybos neigiamą išvadą dėl sudarytos sutarties, jau galiojančios įstaigos pirkimų sutartys gali būti nutraukiamos motyvuojant tuo, kad jos yra „panašaus pobūdžio“. **Komisijos nuomone, inicijuoti jau vykdomų viešųjų pirkimų sutarčių nutraukimo procedūras motyvuojant tuo, kad jos yra panašaus pobūdžio, nėra jokio teisinio pagrindo. Prieštaraujantys įstatymams veiksmai gali sukelti sutartis neteisėtai nutraukiančioms įstaigoms neigiamas pasekmes.**

Vilniaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų Vilniaus APGV viršininko 2015 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. 1-245, IV skyrius reglamentuoja pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolės procedūras. Šiame skyriuje aprašomos tos pačios procedūros, kurios jau nurodytos Vilniaus APGV pirkimų taisyklėse, t. y. jas dubliuoja. **Komisijos nuomone, tų pačių procedūrų dubliavimas tik apsunkina teisės aktų taikymą ir juose reglamentuotų funkcijų vykdymą, todėl šios nuostatos turi būti keičiamos.**

Kauno apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Kauno APGV).

Kauno APGV viršininko 2018 m. sausio 18 d. įsakymo Nr. 1V-21, 2.5. punktu paskiriamas atsakingas už viešųjų pirkimų kontrolę asmuo, tačiau jokiame įstaigos teisės akte nenurodoma, koku būdu atliekama ši funkcija.

Taip pat Kauno apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklių (toliau – Kauno APGV pirkimų taisyklės), patvirtintų Kauno APGV viršininko 2018 m. sausio 18 d. įsakymo Nr. 1V-21, 22 punkte nurodyta, kad „*pirkimų iniciatorius kiekvieno pirkimo procedūroms atlikti pildo paraišką, parengia techninę specifikaciją ir pagrindinio rinkos tyrimo pažymą, pasirašo ir tiesiogiai ar elektroniniu paštu pristato Kauno APGV darbuotojui, atsakingam už Kauno APGV pirkimų planavimą“*. Tačiau pačiose taisyklėse nėra nurodyta, kaip turi būti įforminami pirkimo metu gauti pasiūlymai. **Komisijos nuomone, trūkumai, susiję su viešųjų pirkimų procedūrų kontrole ir privalomų dokumentų pildymu, turi būti nedelsiant ištaisyti.**

Kauno apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų Kauno APGV viršininko 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 1V-144, III skyrius reglamentuoja ūkinių finansinių operacijų vykdymo kontrolės procedūras, kurios jau aprašytos Kauno APGV pirkimų taisyklėse, t. y. jas dubliuoja. **Komisijos nuomone, tų pačių procedūrų dubliavimas tik apsunkina teisės aktų taikymą ir juose reglamentuotų funkcijų vykdymą, todėl šios nuostatos turi būti keičiamos.**

Klaipėdos apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Klaipėdos APGV).

Klaipėdos APGV viršininko 2017 m. kovo 14 d. įsakymo Nr. V-44 2.2. papunkčiu Audronė Joknienė paskiriama atsakinga už pirkimų planavimą, pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą, už Klaipėdos APGV administravimą ir pirkimų vykdymą CVPI IS, už Klaipėdos APGV administravimą ir pirkimų vykdymą naudojantis CPO ir CPO IS.

Klaipėdos APGV viršininko 2018 m. kovo 12 d. įsakymo Nr. V-74 1.2. papunkčiu Audronė Joknienė paskiriama Klaipėdos apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos nuolatinės viešųjų pirkimų komisijos pirmininko pavaduotoja, o to paties įsakymo 2.3. papunkčiu ji paskiriama atsakinga už pretenzijų nagrinėjimą. **Komisijos nuomone, vienam asmeniui pavedus atlikti viešųjų pirkimų organizavimą ir organizavimo kontrolę bei nagrinėti pirkimo metu gautas pretenzijas, kyla abejonių dėl šios funkcijos atlikimo objektyvumo. Tokia situacija sudaro sąlygas netinkamai pasinaudoti suteiktais įgaliojimais bei nuslėpti pirkimo procedūrų metu padarytus pažeidimus, todėl privalo būti keičiama. Taip pat atkreiptinas dėmesys į šiam asmeniui suteiktą funkcijų apimtį, kuri taip pat gali įtakoti atliekamo darbo kokybę.**

Klaipėdos apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo (toliau – Klaipėdos APGV pirkimų aprašas), patvirtinto Klaipėdos APGV viršininko 2017 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. V-44, II dalies 7 punkte nurodomos asmens, atsakingo už pirkimų organizavimą, susijusio su nekilnojamais daiktais, funkcijos ir atsakomybė. Tačiau komisijai pateiktuose dokumentuose nėra informacijos, ar toks asmuo yra paskirtas. **Komisijos nuomone, būtina panaikinti visas perteklines nuostatas, nes jos trukdo tinkamai vykdyti teisės akte reglamentuotas procedūras.**

Klaipėdos APGV pirkimų aprašo IV skyriaus 2.3. papunktyje nurodoma, kad „*pirkimų iniciatorius, rengdamas pirkimų sąrašą įvertina galimybę prekes, paslaugas ir darbus įsigyti naudojantis CPO elektroniniu katalogu arba CPO IS ir suderina su už pirkimų vykdymą naudojantis CPO elektroniniu katalogu ir CPO IS atsakingu asmeniu*“, o V skyriaus, kuriame aprašomas pirkimų planavimo etapas, 3 punkte nurodoma, kad „*įvertina galimybę prekes, paslaugas ir darbus įsigyti naudojantis: CPO elektroniniu katalogu; CPO IS; CVP IS*“. Vertinant V skyriuje esančią informaciją, darytina išvada, kad jame aprašomos už pirkimų planavimą atsakingo asmens funkcijos. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tiek pirkimo iniciatoriui, tiek už pirkimų planavimą atsakingas asmuo atlieka tuos pačius vertinimo veiksmus, t. y. vienas kitą dubliuoja, kas yra visiškai nereikalinga. **Komisijos nuomone, būtina panaikinti funkcijas dubliuojančias nuostatas kaip klaidinančias ir trukdančias tinkamai vykdyti teisės akto reikalavimus.**

Klaipėdos APGV pirkimų aprašo V skyriaus 13 punkte nurodoma, kad „*pirkimų planas gali būti nekeičiamas jeigu dėl valdybos nenumatytų aplinkybių išskyla poreikis ypač skubiai vykdyti pirkimų plane nenurodytą pirkimą, arba kai konkretaus pirkimo metu keičiasi informacija, kuri apie šį pirkimą nurodyta pirkimų plane*“. Ši nuostata prieštarauja Viešųjų pirkimų įstatymo 26 straipsnio 1 dalyje esančiam reikalavimui, kad „*perkančioji organizacija turi parengti ir patvirtinti planuojamų atlikti einamaisiais kalendoriniais metais pirkimų planus ir pagal Viešųjų pirkimų tarnybos nustatytus reikalavimus ir tvarką Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje paskelbti planuojamų atlikti pirkimų suvestinę*“. **Komisijos nuomone, būtina panaikinti visas nuostatas, numatančias galimybę nevykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų bei sudarančias sąlygas netinkamai pasinaudoti suteiktais įgaliojimais atliekant viešųjų pirkimų procedūras.**

Klaipėdos APGV pirkimų aprašo VII skyriaus 1.1.1.4 papunktyje nurodoma, kad „*viešojo pirkimo komisija teikia valdybos viršininkui ar jo įgaliotam atstovui*“, tačiau nėra aišku ką. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad kartojasi VII skyriuje esantys papunkčių numeriai (1.1.1.). **Komisijos nuomone, netikslios ir klaidinančios nuostatos turi būti naikinamos.**

To paties skyriaus 1.2. papunktyje nurodyta, kad „*komisijos nariui parengus pirkimo dokumentus, suderinus juos su komisija, užprotokolavus visa tai, valdybos viršininkui patvirtinus pirkimo dokumentus, kartu su skelbimu apie pirkimą CVP IS bei valdybos tinklapyje skelbia komisijos narys VPI 23, 27 ir 86 straipsniuose nustatyta tvarka*“. **Nagrinėjamas papunktis apima dokumentų rengimą, derinimą, protokolavimą ir paskelbimą. Remiantis Klaipėdos APGV**

viršininko 2017 m. kovo 14 d. įsakymo Nr. V-44 2.1.1. papunkčiu, už pirkimų vykdymą CVPI IS ir naudojantis CPO ir CPO IS turėtų vykdyti Audronė Joknienė, tačiau Klaipėdos APGV viršininko 2018 m. kovo 12 d. įsakymo Nr. V-74 1.7. papunkčiu komisijos sekretore paskiriama Klaipėdos APGV Organizacinio skyriaus vyriausioji specialistė Akvilė Steponavičiūtė, kuri turėtų protokoluoti procedūras.

Pirkimų komisijos nario savo paties parengtų pirkimo dokumentų vertinimas komisijoje, kurios narys jis ir yra, sudaro prielaidas neobjektyviai atlikti šią funkciją, o protokolavimo funkcijos priskyrimas yra akivaizdžiai klaidinantis, todėl punkto formuluotė privalo būti keičiama.

To paties skyriaus 1.3. papunktyje nurodyta, kad „*pirkimo procedūrų vykdymo metu atsiradus aplinkybėms, kurių negalima buvo numatyti komisija gali įgalioti komisijos narį dėl pirkimo procedūrų tęsimo ir kitus būtinus sprendimus*“. Matyti, kad nagrinėjamo papunkčio formuluotė suteikia galimybę pirkimų komisijai, pirkimų procedūrų atlikimo metu, pavesti jas tęsti vienam iš komisijos narių. Toks procedūrų reglamentavimas prieštarauja to paties teisės akto VI skyriaus 5 punkto nuostatoms „*pitarus prevencinę kontrolę atliekančiam asmeniui, paraiška teikiama tvirtinti valdybos viršininkui, kuris ją pasirašo ir priima vieną iš sprendimų.... pavesti jau sudarytai viešojo pirkimo komisijai atlikti pirkimo procedūras...*“. Būtent įstaigos vadovas turi teisę priimti sprendimą, kas atliks pirkimo procedūras, o ne komisija. **Komisijos nuomone, būtina keisti tarpusavyje prieštaraujantį reglamentavimą.**

1.6. papunktyje nurodyta, kad „*už tiekėjų pretenzijų nagrinėjimą atsakingas asmuo paskiriamas įsakymu, jis kviečiasi pirkimų organizatorių ar komisijos narius (priklausomai nuo to, kas vykdo pirkimo procedūras)*“. **Komisijos nuomone, tokia punkto formuluotė nesuteikia jokios informacijos apie pretenzijas nagrinėjančio asmens funkcijas ar atsakomybę, todėl turi būti keičiama.**

IX skyriaus 3 punkte reglamentuojamos procedūros, gavus neigiamą Viešųjų pirkimų tarnybos išvadą dėl sudarytos pirkimo sutarties ir numatoma galimybė jau galiojančias pirkimo sutartis nutraukti vadovaujantis tuo, kad jos yra „panašaus pobūdžio“. **Komisijos nuomone, inicijuoti jau vykdomų viešųjų pirkimų sutarčių nutraukimo procedūras motyvuojant tuo, kad jos yra panašaus pobūdžio, nėra jokio teisinio pagrindo. Prieštaraujantys įstatymams veiksmai gali sukelti sutartis neteisėtai nutraukiančioms įstaigoms neigiamas pasekmes.**

Klaipėdos APGV pirkimų apraše nurodoma, kad „*pirkimų organizavimas – tai valdybos viršininko veiksmai, kuriant sistemą, apimančią atsakingų asmenų paskyrimą, jų funkcijų, teisių, pareigų ir atsakomybės nustatymą kuria siekiama tinkamo pirkimų ir pirkimų sutarčių vykdymo, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas ir žmogiškuosius išteklius*“, bei „*už pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą atsakingas asmuo – tai valdybos viršininko paskirtas valstybės tarnautojas...*“. **Jei nurodoma, kad už pirkimų organizavimą, jau yra atsakingas valdybos viršininkas, tai papildomai paskirti asmenį atsakingą už pirkimų organizavimą nėra jokio reikalo. Ši sąvoka yra klaidinanti, todėl privalo būti keičiama.**

Klaipėdos apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų Klaipėdos APGV viršininko 2010 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. V-116, III skyrius reglamentuoja ūkinių finansinių operacijų vykdymo kontrolės procedūras, kurios jau aprašytos Klaipėdos APGV pirkimų taisyklėse, t. y. jas dubliuoja. **Komisijos nuomone, tų pačių procedūrų dubliavimas tik apsunkina teisės aktų taikymą ir juose reglamentuotų funkcijų vykdymą, todėl šios nuostatos turi būti keičiamos. Taip pat pateikiama pirkimų iniciatoriaus sąvoka yra susiaurinama t. y. iš jos pašalintos praktiškai visos jo kontrolės funkcijos. Toks reglamentavimas akivaizdžiai yra klaidinantis ir keistinas.**

Šiaulių apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Šiaulių APGV).

Šiaulių apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklėse (toliau – Šiaulių APGV pirkimų taisyklės), patvirtintose Šiaulių APGV viršininko 2017 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. V-99, nurodoma, kad „*pirkimų suvestinė – tai valdybos parengta informacija apie visus biudžetiniais metais planuojamus vykdyti pirkimus, įskaitant mažos*

vertės pirkimus“. O 35 punkte nurodoma, kad „*pirkimų suvestinė gali būti nekeičiama, jeigu dėl valdybos nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti pirkimą suvestinėje nenurodytų pirkimų arba kai konkretaus pirkimo metu keičiasi informacija, kuri apie šį pirkimą nurodyta pirkimų suvestinėje*“. **Komisijos nuomone, tokios punktų formuluotės sudaro sąlygas nepaviešinus planuojamų pirkimų riboti konkurenciją ir netinkamai vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, todėl turi būti keičiamos.**

Šiaulių APGV viršininko 2018 m. sausio 18 d. įsakymo Nr. V-18 1.1.1. papunkčiu Sandra Ulčiniene paskiriama atsakinga už pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą. **Komisija mano, kad konkrečios funkcijos atlikimas ir jos atlikimo priežiūra negali būti pavesta tam pačiam asmeniui. Šiuo atveju funkcija bus atliekama neobjektyviai, todėl aptariamo punkto formuluotė turi būti keičiama.**

Panevėžio apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Panevėžio APGV).

Panevėžio apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų Panevėžio APGV viršininko 2013 m. sausio 11 d. įsakymu Nr. V1-14, III skyrius reglamentuoja Ūkinių operacijų vykdymo kontrolės procedūras, t. y. dubliuoja Panevėžio apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos pirkimų organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Panevėžio APGV viršininko 2017 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. V1-91, nuostatas. **Komisijos nuomone, tų pačių procedūrų dubliavimas tik apsunkina teisės aktų taikymą ir juose reglamentuotų funkcijų vykdymą, todėl šios nuostatos turi būti keičiamos.**

Panevėžio APGV viršininko 2018 m. gegužės 30 d. įsakymo Nr. V1-86 3.4. punktu Egidijus Susnis paskiriamas atsakingu už pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą. **Komisija mano, kad konkrečios funkcijos atlikimas ir jos atlikimo priežiūra negali būti pavesta tam pačiam asmeniui. Šiuo atveju funkcija bus atliekama neobjektyviai, todėl aptariamo punkto formuluotė turi būti keičiama.**

Utenos apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Utenos APGV).

Utenos apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklėse (toliau – Utenos APGV pirkimų taisyklės), patvirtintose Utenos APGV viršininko 2017 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 1-152, nurodoma, kad „*pirkimų suvestinė – tai valdybos parengta informacija apie visus biudžetiniais metais planuojamus vykdyti pirkimus, išskyrus mažos vertės pirkimus*“. 31 punkte nurodoma, kad „*pirkimų suvestinė gali būti nekeičiama, jeigu dėl valdybos nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti pirkimų suvestinėje nenurodytą pirkimą arba kai konkretaus pirkimo metu keičiasi informacija, kuri apie šį pirkimą nurodyta pirkimų suvestinėje*“. **Komisijos nuomone, tokios punktų formuluotės sudaro sąlygas nepaviešinus planuojamų pirkimų riboti konkurenciją ir netinkamai vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, todėl turi būti keičiamos.**

Taip pat Utenos apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų Utenos APGV viršininko 2015 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 1-12, III skyrius reglamentuoja prekių, paslaugų ir darbų pirkimo finansų kontrolės procedūras, t. y. dubliuoja Utenos APGV pirkimų taisyklėse esančias nuostatas. **Komisijos nuomone, tų pačių procedūrų dubliavimas tik apsunkina teisės aktų taikymą ir juose reglamentuotų funkcijų vykdymą, todėl šios nuostatos turi būti keičiamos.**

Utenos APGV viršininko 2017 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 1-167 Utenos APGV struktūrinių padalinių viršininkai (vedėjai), vyriausieji specialistai, vyresnieji specialistai, vyresnieji inspektoriai, inspektoriai, jaunesnieji specialistai, komendantas ir mechanikas paskiriami pirkimų iniciatoriais ir organizatoriais. **Komisijos nuomone, turi būti atskiriamos pirkimų iniciatorių ir organizatorių funkcijos ir jas vykdantys asmenys. Tik tokiu būdu bus tinkamai užtikrinamas Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų reikalavimų įgyvendinimas.**

Alytaus apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Alytaus APGV).

Alytaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklėse (toliau – Alytaus APGV pirkimų taisyklės), patvirtintose Alytaus APGV viršininko 2017 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 1-91, nurodoma, kad „*pirkimų suvestinė – tai valdybos parengta informacija apie visus biudžetiniais metais planuojamus vykdyti pirkimus, išskyrus mažos vertės pirkimus*“. 33 punkte nurodoma, kad „*pirkimų suvestinė gali būti nekeičiama, jeigu dėl valdybos nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti pirkimų suvestinėje nenurodytą pirkimą arba kai konkretaus pirkimo metu keičiasi informacija, kuri apie šį pirkimą nurodyta pirkimų suvestinėje*“. **Komisijos nuomone, tokios punktų formuluotės sudaro sąlygas nepaviešinus planuojamų pirkimų riboti konkurenciją ir netinkamai vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, todėl turi būti keičiamos.**

Taip pat Alytaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų Alytaus APGV viršininko 2013 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 1-35, V skyrius reglamentuoja prekių, paslaugų ir darbų pirkimo finansų kontrolės procedūras, t. y. dubliuoja Alytaus APGV pirkimų taisyklėse esančias nuostatas.

Marijampolės apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Marijampolės APGV).

Marijampolės APGV viršininko 2017 m. rugpjūčio 30 d. įsakymo Nr. 7-71 1.1. punktu Giedrius Litvinas paskirtas už pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą. **Komisijos nuomone, vienam asmeniui pavedus atlikti viešųjų pirkimų organizavimą ir organizavimo kontrolę, kyla abejonių dėl šios funkcijos atlikimo objektyvumo. Tokia situacija sudaro sąlygas netinkamai pasinaudoti suteiktais įgaliojimais bei nuslėpti pirkimo procedūrų metu padarytus pažeidimus, todėl privalo būti keičiama.**

Telšių apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Telšių APGV).

Telšių apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo, atlikimo, kontrolės ir atskaitomybės tvarkos aprašo (toliau – Telšių APGV pirkimų aprašas), patvirtinto Telšių APGV viršininko 2017 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. V-178, 9 punkte nurodoma, kad „*siekiant laiku panaudoti lėšas ir pirkimų procedūras atlikti atsižvelgiant į nustatytus terminus, pirkimai gali būti neplanuoti ir planuoti. ... Jei tokie pirkimai buvo atlikti arba atliekami, nors pirkimų plane nebuvo numatyti, planas turi būti patikslinamas*“. 17 punkte nurodoma, kad „*prekių, paslaugų ir darbų pirkimų planas nekeičiamas, jeigu dėl nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti pirkimų plane nenurodytą pirkimą arba kai konkretaus pirkimo metu keičiasi informacija, kuri apie šį pirkimą nurodyta prekių, paslaugų ir darbų pirkimų plane*“, o 31 punkte nurodoma, kad „*Jeigu dėl nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti prekių, paslaugų ir darbų pirkimų plane nenumatytą viešąjį pirkimą.... valdyba privalo įtraukti tokius viešuosius pirkimus į savo einamųjų metų prekių, paslaugų ir darbų pirkimų planą, nesvarbu, kad viešojo pirkimo procedūros buvo pradėtos iki prekių, paslaugų ir darbų pirkimų plano patikslinimo*“. **Įvertinus pirmiau pateiktas nuostatas matyti, kad jos tarpusavyje prieštarauja bei sudaro sąlygas savaip interpretuoti Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus, numatančius prievolę koreguoti pirkimų planus. Atsižvelgiant į tai, šios nuostatos privalo būti taisomos.**

Telšių APGV pirkimų aprašo 52 punkte nurodoma, kad „*atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką, sudėtingumą ir kitas objektyvias aplinkybes, pirkimo komisija ar pirkimų organizatorius Tvarkos aprašo 49 punkte nustatytą tiekėjų pasiūlymų vertinimo terminą gali pratęsti 30 dienų laikotarpiui*“. **Komisija mano, kad punkto formuluotė būtina keisti (pagrindas buvo aptartas nagrinėjant PAGD pirkimų kontrolės aprašo 55 punkto nuostatas).**

Gaisrinių tyrimų centras (toliau – GTC)

Gaisrinių tyrimų centro prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo, atlikimo, kontrolės ir atskaitomybės tvarkos aprašo (toliau – GTC pirkimų aprašas), patvirtinto GTC direktoriaus 2018 m. birželio 21 d. įsakymu Nr. 1-64, 53 punkte nurodoma, kad

„atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką, sudėtingumą ir kitas objektyvias aplinkybes, pirkimo komisija ar pirkimų organizatorius Tvarkos aprašo 51 punkte nustatytą tiekėjų pasiūlymų vertinimo terminą gali pratęsti 30 dienų laikotarpiui“. **Komisija mano, kad punkto formuluotę būtina keisti (pagrindas buvo aptartas nagrinėjant PAGD pirkimų kontrolės aprašo 55 punkto nuostatas).**

Taip pat Gaisrinių tyrimų centro finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų GTC viršininko 2013 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 1-24, III skyrius reglamentuoja ūkinių finansinių operacijų vykdymo kontrolę t. y. dubliuoja GTC pirkimų taisyklėse esančias nuostatas.

Ugniagesių gelbėtojų mokykla (toliau – UGM)

Ugniagesių gelbėtojų mokyklos viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo (toliau – UGM pirkimų aprašas), patvirtinto UGM viršininko 2018 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. 4-55, 19 punkte nurodoma, kad „*pirkimų planas gali būti nekeičiamas, jeigu dėl nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti pirkimų plane nenurodytų pirkimų*“. **Komisijos nuomone, tokios punktų formuluotės sudaro sąlygas nepaviešinus planuojamų pirkimų riboti konkurenciją ir netinkamai vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, todėl turi būti keičiamos.**

UGM pirkimų aprašo 20.1. punkte nurodoma, kad „*pirkimų iniciatoriai konkrečiam pirkimui atlikti pildo pirkimo paraišką ar supaprastintą pirkimų paraišką*“, o 23 punkte nurodoma, kad „*pirkimų organizatorius, atlikdamas mažos vertės pirkimą iki 10000 Eur (be PVM), pirkimo dokumentų rengti neprivalo, tačiau visais atvejais turi būti rengiama sutartis raštu, kai pirkimo vertė yra daugiau kaip 3000 (be PVM)*“. **Nagrinėjant 20.1. ir 23 punktų formuluotes, kyla klausimas, koku būdu pirkimus kontroliuojantis asmuo įvertins, ar pirkimų organizatorius nupirko būtent tą prekę, kurią paraiškoje nurodė iniciatorius, bei procedūras atliko vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis? Komisijos nuomone, vykdyti pirkimų kontrolės nebus jokios galimybės, kadangi nebus jokių organizatoriaus rengtų pirkimo dokumentų. Šios formuluotės privalo būti taisomos.**

UGM viršininko 2017 m. gruodžio 18 d. įsakymo Nr. 4-155 1.1.1. papunkčiu Daiva Vilkelienė paskiriama UGM viešųjų pirkimų iniciatore, o 1.5. papunkčiu – atsakinga už viešųjų pirkimų planavimą, viešųjų pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą. **Komisijos nuomone, vienam asmeniui vykdant pirkimų iniciatoriaus, planavimo, organizavimo ir organizavimo priežiūros funkcijas nebus objektyviai ir tinkamai užtikrinamas Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų vykdymas, nes šiuo atveju atsakingas asmuo turi vertinti savo paties atliekamas funkcijas. Aptariamais punktais privalo būti keičiami.**

Visagino priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau – Visagino PGV)

Visagino priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo (toliau – Visagino PGV pirkimų aprašas), patvirtinto Visagino PGV viršininko 2017 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. 1-111, 42 punkte nurodoma, kad „*pirkimų planas gali būti nekeičiamas, jeigu dėl Visagino PGV nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti pirkimų plane nenurodytą pirkimą arba kai konkretaus pirkimo metu keičiasi informacija, kuri apie šį pirkimą nurodyta pirkimų plane*“. **Komisijos nuomone, tokios punktų formuluotės sudaro sąlygas nepaviešinus planuojamų pirkimų riboti konkurenciją ir netinkamai vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, todėl turi būti keičiamos.**

Visagino priešgaisrinės gelbėjimo valdybos finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų Visagino PGV viršininko 2018 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. 1-58, III skyrius dubliuoja Visagino PGV pirkimų aprašo nuostatas. **Komisijos nuomone tų pačių procedūrų dubliavimas tik apsunkina teisės aktų taikymą ir juose reglamentuotų funkcijų vykdymą, todėl šios nuostatos turi būti keičiamos.**

Visagino PGV viršininko 2018 m. balandžio 5 d. įsakymo Nr. 1-69 1 punktu pirkimų iniciatoriais paskirti Šarūnas Krasauskas, Renata Stundžėnienė ir Jelena Lapariova. Visagino PGV viršininko 2017 m. rugpjūčio 31 d. įsakymo Nr. 1-110 1 punktu Šarūnas Krasauskas paskiriamas

nuolatinės Visagino priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viešųjų pirkimų komisijos pirmininko pavaduotoju, o Jelena Lapariova – komisijos nare. Visagino PGV viršininko 2017 m. rugpjūčio 31 d. įsakymo Nr. 1-109 1 punktu Šarūnas Krasauskas, Renata Stundžėnienė ir Jelena Lapariova paskiriami pirkimų organizatoriais. **Komisijos nuomone, siekiant tinkamai įgyvendinti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, būtina pirkimų inicijavimo ir organizavimo funkcijas paskirti skirtingiems asmenims.**

Mažeikių objektinė priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau Mažeikių OPGV)

Mažeikių objektinės priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo, atlikimo ir vidaus kontrolės taisyklių (toliau – Mažeikių OPGV pirkimų taisyklės), patvirtintų Mažeikių OPGV viršininko 2018 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1-33, III skyriaus 4.11. punkte nurodoma, kad „*pirkimų planas gali būti nekeičiamas, jeigu dėl Mažeikių OPGV nenumatytų aplinkybių iškyla poreikis ypač skubiai vykdyti pirkimų plane nenurodytą pirkimą arba kai konkretaus pirkimo metu keičiasi informacija, kuri apie šį pirkimą nurodyta pirkimų plane*“. **Komisijos nuomone, tokios punktų formuluotės sudaro sąlygas nepaviešinus planuojamų pirkimų riboti konkurenciją ir netinkamai vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, todėl turi būti keičiamos.**

Mažeikių OPGV pirkimų taisyklių III skyriaus 4.35. – 4.37. papunkčiuose reglamentuotos „panašaus pobūdžio“ pirkimo sutarčių nutraukimo procedūros. **Komisijos nuomone, inicijuoti jau vykdomų viešųjų pirkimų sutarčių nutraukimo procedūras motyvuojant tuo, kad jos yra panašaus pobūdžio, nėra jokio teisinio pagrindo. Prieštaraujantys įstatymams veiksmai gali sukelti sutartis neteisėtai nutraukiančioms įstaigoms neigiamas pasekmes.**

Mažeikių objektinės priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų Mažeikių OPGV viršininko 2011 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 1-105, III skyrius reglamentuoja viešųjų pirkimų procedūrų vykdymą bei dubliuoja Mažeikių OPGV pirkimų taisyklių nuostatas. Taip pat šiame teisės akte susiaurinama pirkimų iniciatoriaus sąvoka iš jos pašalinant visas jo kontrolės funkcijas. **Toks reglamentavimas akivaizdžiai yra klaidinantis ir keistinas.**

Elektrėnų priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba (toliau – Elektrėnų PGT)

Elektrėnų priešgaisrinės gelbėjimo valdybos prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo (toliau – Elektrėnų PGT pirkimų aprašas), patvirtinto Elektrėnų PGT viršininko 2017 m. rugpjūčio 7 d. įsakymu Nr. 1V-107, 2 punkte nurodoma, kad „*tvarkos aprašas nustato Elektrėnų PGT pirkimų vykdymą, planavimą, organizavimą, kontrolės ir atskaitomybės tvarką nuo pirkimo planavimo iki pirkimo sutarties pasirašymo*“, o 6 punkte nurodoma, kad „*PGT mažos vertės prekių, paslaugų ir darbų viešieji pirkimai atliekami pagal Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 patvirtintą mažos vertės pirkimų tvarkos aprašą*“. **Komisijos nuomone, aptariami punktai yra klaidinantys, kadangi nurodo du teisės aktus, kuriais turėtų vadovautis Elektrėnų PGT, vykdydama viešuosius pirkimus.**

Elektrėnų priešgaisrinės gelbėjimo valdybos finansų kontrolės taisyklių, patvirtintų Elektrėnų PGT viršininko 2012 m. vasario 9 d. įsakymu Nr. 1V-42, IV skyrius dubliuoja Elektrėnų PGT pirkimų aprašo nuostatas. **Komisijos nuomone konkrečios procedūros turėtų būti reglamentuotos viename teisės akte. Tas žymiai palengvintų nuostatų vykdymą.**

4. IŠVADOS

Naudojantis tuo, kad Viešųjų pirkimų įstatymas ir Viešųjų pirkimų tarnybos parengtas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas perkančiosioms organizacijoms palieka teisę savo vidaus teisės aktuose pačioms reglamentuoti jų vykdomų viešųjų pirkimų procedūras, kai kurios įstaigos netinkamai, o kartais ir priešingai įstatymų reikalavimams, nustato viešųjų pirkimų vykdymo tvarką.

Tam, kad tinkamai atlikti viešųjų pirkimų procedūrą, būtina visuose pirkimo etapuose laikytis teisės aktų reikalavimų, tačiau iš vertinimo metu surinktos informacijos matyti, kad

manipuliuojant sąvokomis ir netinkamai interpretuojant informaciją, sukuriama korupciniams pažeidimams vykdyti palanki aplinka, be atsakomybės, kontrolės ir priežiūros.

Viešųjų pirkimų tikslas – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Viešųjų pirkimų įstatymu siekiama užtikrinti kokybiškų prekių ir paslaugų, reikalingų užtikrinti valstybės ir savivaldybių darnią ir tinkamą veiklą, gavimą, skatinti konkurenciją ir rinkos plėtrą, užtikrinti racionalų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, garantuoti lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir skaidrumo principus. Tačiau netinkamai planuojant viešuosius pirkimus, jų neviešinant ir ribojant konkurenciją, šie tikslai nebus pasiekti.

Iš korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymui surinktos informacijos matyti, kad VPPT viešųjų pirkimų atlikimo praktika yra nevienoda. Nors PAGD pirkimų kontrolės aprašas nustato departamente ir jam pavaldžiose įstaigose vykdomų viešųjų pirkimų procedūras, tačiau departamentui pavaldžios įstaigos (išskyrus BPC ir Tauragės APGV) yra pasitvirtinusios savo viešųjų pirkimų tvarką reglamentuojančius teisės aktus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiuose teisės aktuose kai kuriais atvejais skirtingai interpretuojamos departamento rengtuose teisės aktuose nurodytos funkcijos.

Viešųjų pirkimų planavimas

Departamentui pavaldžiose įstaigose (išskyrus BPC ir Tauragės APGV) viešųjų pirkimų procedūrų planavimas reglamentuotas šių įstaigų vadovų patvirtintose viešųjų pirkimų atlikimo tvarką reglamentuojančiuose teisės aktuose. BPC vadovaujasi Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtintomis taisyklėmis, o Tauragės APGV – PAGD nustatyta tvarka. Šiuose teisės aktuose išdėstomos informacijos apskaitos procedūros nuo planuojamų pirkimų informacijos rinkimo iki pirkimų plano pateikimo įstaigos vadovui tvirtinti.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad kai kurios departamentui pavaldžios įstaigos nusimačiusios galimybę atlikti pirkimus nekeičiant pirkimų plano, kas prieštarauja Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimams.

Viešųjų pirkimų inicijavimas ir atlikimas

Departamentui pavaldžiose įstaigose viešųjų pirkimų inicijavimo procedūrų atlikimas pavedamas pirkimo iniciatoriui, o pirkimo procedūrų atlikimo funkciją atlieka pirkimų organizatoriai arba pirkimų komisija. Pirkimų iniciatoriai, organizatoriai skiriami bei pirkimų komisija sudaroma departamentui pavaldžios įstaigos vadovo įsakymu. Jų funkcijos pateikiamos viešųjų pirkimų taisyklėse. Pirkimų komisijos veikla aprašoma darbo reglamentuose.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pirkimų iniciatoriaus sąvoka pateikiama pirkimų taisyklėse bei įstaigų Finansų kontrolės taisyklėse, tačiau kai kurių valdybų priimtuose teisės aktuose (įstaigos nurodytos pirmiau) pirkimų iniciatoriaus sąvoka yra susiaurinama, t. y. iš jos pašalinant praktiškai visas jo kontrolės funkcijas. Taip pat viešųjų pirkimų taisyklėse esantys teiginiai, suteikiantys teisę pirkimų organizatoriui nerengti pirkimo dokumentų, akivaizdžiai prieštarauja viešųjų pirkimų tvarką reglamentuojantiems teisės aktams.

Pagrįstai kyla abejonės, ar pirkimo iniciatorius pajėgus tinkamai atlikti tiek daug jam priskirtų funkcijų. Prievolės dalyvauti pirkimų planavime, atlikti rinkos tyrimą, rengti prekių, paslaugų ir darbų pagrindimą, pirkimų sąrašą, paraiškas, peržiūrėti pirkimų planą, rengti komisijų įsakymų projektus, priimti prekes, stebėti ar nepažeistos sutartyje numatytos prievolės ar kitos pirkimo sutartyje nustatytos sąlygos, teikti siūlymus dėl pirkimo sutarties nutraukimo ar joje numatytų prievolių įvykdymo užtikrinimo būdų taikymo tiekėjui ir t. t. Akivaizdu, kad tokia funkcijų apimtis neigiamai įtakoja tiek tiesioginių, tiek papildomų darbų kokybę.

Įstaigų teisės aktuose aprašomos ne visos pirkimų metu privalomai atliekamos procedūros ir nenurodoma tvarka, kuria vadovaujantis atliekama pirkimų kontrolė. Nepagrįstai išplečiamos pirkimų komisijos teisės duoti pavedimus kitiems asmenims ir nustatinėti atliekamo pirkimo

terminus. Tiems patiems asmenims pavedama atlikti iniciatoriaus, organizatoriaus ir kontrolės funkcijas.

Viešųjų pirkimų sutarties sudarymas

Pirkimo sutarčių rengimo, derinimo ir pasirašymo tvarką reglamentuoja pirkimų taisyklės.

Viešųjų pirkimų kontrolės vykdymas

Departamentui pavaldžių įstaigų vadovų patvirtintose viešųjų pirkimų tvarką reglamentuojančiuose teisės aktuose aprašomos tiek viešųjų pirkimų procedūrų, tiek pasirašytose pirkimo sutartyse esančių įsipareigojimų kontrolės procedūros. Tačiau šioms procedūroms atlikti ne visuomet paskiriami konkretūs asmenys.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad kai kurių valdybų (nurodyta 3 dalyje) pirkimų taisyklėse nurodomos galimybės nutraukti jau galiojančias pirkimo sutartis motyvuojant tuo, kad jos yra „panašaus pobūdžio“. Pabrėžtina ir tai, kad kai kuriose valdybose (nurodyta 3 dalyje) dubliuojamos paskirtų pirkimus vykdančių asmenų ir juos kontroliuojančių asmenų funkcijos, jas paskiriant tam pačiam darbuotojui. Esant tokiai situacijai akivaizdu, kad realios kontrolės niekas nevykdys, asmuo įpareigotas kontroliuoti savo paties funkcijas.

Įvertinus surinktą informaciją matyti, kad departamento viešųjų pirkimų skyriui vykdyti pavaldžių įstaigų vykdomų pirkimų kontrolę nėra jokios galimybės, nes visoje VPGT taikoma skirtinga, kai kuriais atvejais prieštaraujanti įstatymams, pirkimų praktika.

Nupirktų prekių ir darbų priėmimas bei įtraukimas į apskaitą

Nupirktų prekių, suteiktų paslaugų ar atliktų darbų priėmimas taip pat aprašomas departamentui pavaldžių įstaigų vadovų patvirtintuose viešųjų pirkimų tvarką reglamentuojančiuose teisės aktuose. Pastebėta, kad didžiausias vaidmuo atliekant šią procedūrą vėl tenka pirkimo iniciatoriui, kuris privalo patvirtinti pirkimo objekto atitikimą jam keliamiems reikalavimams. Taip pat šios funkcijos atlikimas gali būti pavestas atlikti ir komisijai.

5. SIŪLYMAI DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIŲ NEIGIAMOS ĮTAKOS PANAIKINIMO AR SUMAŽINIMO

Priemonės	Įvykdymo laikas	Laukiami rezultatai	Vertinimo kriterijai
1. Parengti vieną, visoms VPGT įstaigoms privalomą, viešųjų pirkimų atlikimo aprašą	Iki 2018-12-31	Nustačius vienodą visoje VPGT viešųjų pirkimų atlikimo tvarką, bus užtikrinta šių procedūrų atlikimo kontrolė	Parengti vieną, visoms VPGT įstaigoms privalomą, viešųjų pirkimų atlikimo aprašą
2. Parengti vieną, visoms VPGT įstaigoms privalomą, pirkimo sutarčių sudarymo aprašą	Iki 2018-12-31	Nustačius vienodą visoje VPGT pirkimo sutarčių sudarymo tvarką, bus užtikrintas teisės aktų reikalavimus atitinkančių sutarčių sudarymas	Parengti vieną, visoms VPGT įstaigoms privalomą, pirkimo sutarčių sudarymo aprašą
3. Parengti vieną, visoms VPGT įstaigoms privalomą, prekių, paslaugų ir darbų priėmimo ir įtraukimo į apskaitą aprašą	Iki 2018-12-31	Nustačius vienodą visoje VPGT prekių, paslaugų ir darbų priėmimo ir įtraukimo į apskaitą tvarką, bus užtikrinta tinkama šios procedūros atlikimo tvarka ir	Parengti vieną, visoms VPGT įstaigoms privalomą, prekių, paslaugų ir darbų priėmimo ir įtraukimo į apskaitą aprašą

		kontrolė	
4. Pirkimų iniciatoriais ir organizatoriais skirti tik viešųjų pirkimų mokymuose dalyvavusius darbuotojus	Iki 2018-12-31	Bus pagerinta viešųjų pirkimų atlikimo kokybė	Pirkimų iniciatoriais ir organizatoriais skirti tik viešųjų pirkimų mokymuose dalyvavusius darbuotojus
5. Sumažinti pirkimo iniciatoriui tenkančių funkcijų kiekį	Iki 2018-12-31	Paskirsčius pirkimo iniciatoriui pavestas užduotis, bus pagerinta atliekamų funkcijų kokybė	Pirkimo iniciatoriui tenkančias funkcijas paskirstyti keletui asmenų
6. Panaikinti valdybose priimtus teisės aktus, reglamentuojančius viešųjų pirkimų vykdymą	Iki 2018-12-31	Naudojantis vienu teisės aktu, bus užtikrinta viešųjų pirkimų procedūrų kontrolė	Panaikinti valdybose priimtus teisės aktus, reglamentuojančius viešųjų pirkimų vykdymą
7. Atlikti VPGT Finansų kontrolės taisyklių pakeitimus, pašalinant besidubliuojančias su kitais teisės aktais nuostatas	Iki 2018-12-31	Bus panaikintas klaidinantis reglamentavimas	Atlikti VPGT Finansų kontrolės taisyklių pakeitimus, pašalinant besidubliuojančias su kitais teisės aktais nuostatas

PRIDEDAMA. Klausimynas, 5 lapai.

Komisijos pirmininkas

Marius Sargevičius

Komisijos pirmininko pavaduotoja

Raminta Juzėnienė

Komisijos narys

Egidijus Užolas

Komisijos narys

Aurimas Gudžiauskas
